

13.10.2022

BFRK 1/060/2022

Työ- ja elinkeinojaosto

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Teema: Hiilineutraali Suomi ja ilmastotavoitteet

Business Finlandin pääviestit talousarvioesityksestä

Business Finland kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää seuraavia päähuomioita asiaan:

- Business Finland näkee positiivisena hiilineutraalin Suomen ja ilmastotavoitteiden esille nostamisen talousarvioesityksessä. Yleisellä tasolla nostetut kuvaukset ovat positiivia, esimerkkeinä seuraavat lainaukset:
 - "Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen energiantuotannossa ja -käytössä sekä teollisuudessa on keskeisessä osassa hiilineutraalisuuden saavuttamisessa vuoteen 2035 mennessä. Samalla uusien energiaratkaisujen ja puhtaiden teknologioiden kaupallistaminen kytketään osaksi suomalaista kasvupolitiikkaa."
 - "Kunnianhimoisten ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteiden saavuttaminen on keskeisin haaste. Globaalien arvoverkostojen murroksessa huoltovarmuuden turvaaminen on noussut entistä tärkeämmäksi strategiseksi kysymykseksi."
 - "Tki- toimintaan ja -yhteistyöhön pitkäjänteisesti kannustava ja ennakoitava kansallinen innovaatiojärjestelmä luo yrityksille menestymisedellytyksiä ja on sekä kotimaisten että ulkomaisten sijoittajien ja tki-toimijoiden näkökulmasta houkutteleva toimintaympäristö."
 - "Johdonmukainen energia- ja ilmastostrategia ja -politiikka ovat keskeinen osa kestävää kehitystä. Päästöttömillä ja vähäpäästöisillä investoinneilla rakennetaan pohjaa hiilineutraalille yhteiskunnalle. Pitkällä aikavälillä vähähiiliset ratkaisut edistävät myös kestävää talouskasvua ja kestävää työllisyyttä."
- Ilmastonmuutoksen haasteisiin vastaaminen vaatii vahvaa innovaatiotoimintaa ja panosten rohkeaa suuntaamista hiilineutraalin kilpailukykyimme luomiseen. Valitettavasti tavoitteen saavuttaminen näyttää kovin haasteelliselta ja edellisessä kohdassa positiiviset kuvaukset ristiriitaisilta, kun talousarvioesityksessä Business Finlandin resursseja ollaan supistamassa merkittävästi vuonna 2023. Kuluvan vuoden tilanteeseen verrattuna Business Finlandin asiakkaille kanavoitua rahoitus on laskemassa 129,391 milj. euroa ensi vuonna. Tästä leikkauksesta t&k-rahoitukseen kohdistuu 43,8 milj. euroa. Business Finlandin oman toiminnan rahoituksen osalta leikkaus verrattuna vuoteen 2022 on 5,644 milj. euroa vuonna 2023. Näin merkittävä leikkaus heikentää Business Finlandin kykyä palvella suomalaisia yrityksiä juuri nyt, kun tarvitaan erityisen paljon kannusteita sekä neuvonta- ja sparrauspalveluita T&K-rahoitushakemusten aktivointiin ja arviointiin sekä T&K-toiminnan tulosten onnistuneen hyödyntämisen varmistamiseen.
- Merkittävä osa ilmastotavoitteista voidaan saavuttaa investoimalla rohkeasti osaamiseen, innovaatioihin ja kotimaiseen toimintaympäristöön niin, että se houkuttelee elinkeinoelämää investoimaan ilmastoneutraaleihin ja kestäviin ratkaisuisuhin. Näin synnytetään kansainvälisiä miljardiluokan ekosysteemejä sekä uudistetaan ja monipuolistaan elinkeinorakennetta. Ilmastotavoitteet muodostavat mittavan haasteen kansallisesti, mutta samalla luovat myös valtavat mahdollisuudet. Lyhyt jänteiset toimenpiteet ja leikkaukset tulevat heijastumaan vääjäämättä elinkeinoelämämme kilpailukykyyn.

13.10.2022

BFRK 1/060/2022

- Ilmastopoliittiset ratkaisut eivät tulisi olla pelkästään alueellisia tai Suomea koskevia vaan sellaisia, jotka samalla tukevat suomalaisyritysten innovatiivisten ratkaisujen luomista ja viemistä kansainvälisille markkinoille. Tukea ja aktiviteettia tulisi suunnata innovatiivisiin vähähiilisiin investointeihin, joilla nähdään kerrannaisvaikutuksia businessympäristössä uusien investointien ja arvoketjujen syntyminen muodossa. Investoinneissa huoltovarmuuden vahvistamiseksi tuli huomioida myös tämä näkökulma. Erityinen fokus tulisi suunnata luvituksen sujuvoitumiseen ml. valitusprosessit, jotta Suomi nähtäisiin kilpailukykyisenä, investointeja houkuttelevana maana.
- T&K-menojen kasvattaminen on tärkeää, koska kestävä talouden perustaksi tarvittava tuottavuuden kasvu on Suomessa jäänyt merkittävästi jälkeen keskeisistä verrokkimaista. Tutkimus- ja kehittämistoiminta (T&K) on oleellisen tärkeä keino parantaa tuottavuutta. Julkiset T&K-kannusteet ovat tutkitusti erityisen vaikuttava tapa jakaa yritysten taloudellista riskiä sekä rakentaa kilpailukykyä ja kasvua. Viime vuosikymmenellä tehtyjen leikkausten myötä Suomi on menettänyt asemansa kansainvälisenä innovaatiotoiminnan edelläkävijänä, ja leikkaukset näkyvät osaltaan myös tuottavuuskehityksen hiipumisena.
- Business Finland korostaa yritysten ja yritysveltoisen tutkimuksen suorien kilpailtujen kannusteiden lisäresurssien merkitystä T&K-tavoitteen saavuttamiseksi. Parlamentaarinen T&K-ryhmä pohtii parhaillaan, miten tuleva T&K-rahoitus kohdennetaan. Kansainvälisten tutkimusten ja Business Finlandin kokemusten mukaan suorat tuet ovat erityisen tärkeitä pienille, voimakasta kasvua hakeville yrityksille, innovaatioekosysteemien ja osaamis-keskittymien synnyttämiseen, T&K-panostusten kohdentumisen ohjaukseen sekä yksityisen T&K-rahoituksen lisäämiseen. Juuri suorat projektikohtaiset kannusteet ovat erityisenthokkaita Suomen kilpailukykyyn, tuottavuuden ja kasvun haasteiden ratkaisemiseen:
- Suomen T&K-panostusten nostaminen 4 prosenttiin BKT:stä on erittäin tärkeä ja kannatettava tavoite. Business Finlandin kautta kanavoitavat T&K-kannusteet ovat tutkitusti vaikuttava keino yritysten T&K-panosten kasvattamiseen. Kansainvälisessä vertailussa Suomen julkiset kannusteet yritysten T&K-toimintaan ovat nykyisin huomattavan alhaiset. Näihin kannusteisiin tulisi lähivuosina tehdä noin 80 milj. euron vuosittaiset tasokorotukset.

Jarmo Heinonen
Senior Director
Innovation Ecosystems, Industries

Helena Saren
Head of Zero Carbon Future Mission